

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ AGRONÒMICA.

NECESSITAT DELS ARBRES

Avuy en dia ningú que 'n sia posseïdor d' una regular instrucció, pot posar en dupte los inmensos beneficis que déuhen reportar en certs païssos y comarcas, de la constant propagació dels arbres.

Tenint profundos coneixements de la relació entre las funcions fisiològiques dels vegetals aixís com també dels animals, tots los mes grans centres agricultors de població se donan pressa á rodejarse de magníficas y fecundas arbredas y propagarlas per sas plassas, carrers y vías mes espayosas.

Essént los organismes animals uns aparatos ocsidadors, y las plantas uns aparatos reductors, clar está qu' uns completan las funcions de altres pera mantenir al menys en las mateixas y constants proporcions los elements que déuhen entrar en l' atmósfera, ab objecte de que sia apropiat pera la desahogada respiració.

Pero, debém advertir, que l' arbre te mes propia missió que omplir en nostres camps, y sobre tot en nostras montanyas, en las quals los boscos son molt sovint en sa major part devastats.

La sombra benafactora d' eixos vegetals maravellosos y jegan-tins, impideix la calsinació de las terras per los raigs del sol abru-sador del calorós istiu; y oposantse absolutament á una activa eva-poració, conserva una convenient humitat pera que ab ella la terra se fecundisi ampliament y puga donar grans fruyts.

Generalment las grans ventadas, solen ésser interceptadas, pels frondosos boscos y espessidas arbredas, atemperant los climas é impidint los seus desastrosos y moltas vegadas funestos estragos.

Observis be que las fullas dels arbres tenen dos colors: un de vert fosc en la part que mira vers lo exterior de la terra y altre mes clar en la que mira á la terra. Per medi d' eixa miraculosa

disposició tan providencial absorveixen lo accés de calor que vé de fora, al pas que impideixen la excessiuha fredó de la terra.

Cuan los núvols s' amassen sobre nostres caps, si per etzar lo país se troba desprovehit de arbres, la irradiació del calor terrestre no troba cap obstacle; y actuant fidelment sobre las massas flotants, las disol reduhintlas altra volta á vapor, per lo augment de capacitat vaporífica d' una atmósfera en extrem ardentia.

Allavoras las pluhas son dificultosas, se passen mesos y mesos de sequedat, y sols cuan l' atmósfera está ja excessivament carregada, se resolen las pluhas, que en tal cas sólen presentarse tempestuosas ó diluvials, promovent á vegadas grans desperfectes en la naturalesa.

De manera, que queda suficientment probat, que la falta y escassetat de arbres, impideixen la regularitat de las pluhas, y acumulantlas en una estació, no sols perjudica als sembrats, sino que es també pera produhir las inmensas inundacions, qu' Espanya, d' uns quants anys á eixa part té de deplorar; y si anessim á examinar las causas que tals trastorns motivan, trobaríam que en aquells païssos escasseja la implantació de coputs y seculars arbres; y aixó es lo que contribuheix á aquestos terribles fenòmens que acaban de omplenar de dol y desolació á nostra pàtria, com son los aiguats de Múrcia y Alicante y ara darrerament, los lamentables de Sevilla, y en aixó, no cal posarhi dupte, es degut á la falta de arbres en las montanyas.

Las aguas que cáuen de las alturas, córren impetuosament per las faldas sense obstacle que las deturi, y com es natural, ab sa potentia forsa arrastran la terra vegetal, deixant las rocas peladas y estérils; converteixen los mansos xeregalls en torrents desbordats, y engrossan de sopte los rius, que á tal impuls també's desbordan é ixen de mare inundant las planurias y sorprenent á sos pacífichs moradors, que véuen desapareixer la esperansa de una bona cullita que á cópia de jornals y suhadas habían cultivat.

Per lo contrari, pobladas y com mes millor, de arbres las montanyas, y especialment en sas faldas, las aguas que baixan impetuosament son deturadas pels tronchs, brancams y brots que d' ells brotan, sa velocitat es moderada, y té temps pera infiltrarse originant abundancia de fonts, y assaboreix la terra que ufana á las planas que mes tart donan riquíssim fruyt.

Las arrels entrellasadas ab la terra vegetal, li dónan á aquesta certa consistencia que la moderació de la corrent no pot véncer, y los despulls vegetals s' acumulan tots los anys, formant capas que aumentan poderosament la fecunditat de la terra.

Plantar de árbres totas las voreras dels camins, y encara que no sia mes que d' armots; cubrir d' ells nostras serras y sas faldas, es un treball costós de molts anys, pero que si som constants ab la esperansa de evitar tants dolorosos desastres, y 's trevallá ab la fé de la formiga, á cópia d' anys lograríam véurer coronats d' un brillant y beneficiós éxit per las nostras grans cullitas, nostres esforços y constancia, evitant en part eixas inundacions que 'ns desólan los fértils camps, y moltas vegadas amenassan robarnos fins la llar,—B.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA

MILLORAS QUE DEURIAN FERSE

EN LOS ESTABLES DE NOSTRE PAÍS.

Pochs son á Catalunya los que reuneixen bonas condicions; la major part d' ells son unas verdaderas clavegueras; infectats, mal sans, baixos de sostre y desprovistos de las oberturas necessarias pera la circulació del aire. Ab aquestos defectes, entrant los excrements en putrefacció, afectan aquestos llochs y contribuheixen á que los animals sigan víctimas de la peripneumonia que tants estragos ha causat.

Vejam quals son las condicions d' un bon estable, propi pera la salut dels animals.

Es necessari que la altura dels murs siga per lo menos de 3^{moo}, que cada bou puga disposar d' un espay de 1^{m5o} de ample pera moures y ajaures, sense molestar als que té al costat, afegint ademés 0^{m30} quan son vacas; que en l' estiu las finestras estigan guarnidas de bastidors ab tela metálica, que dongui pas al aire sense permetre la entrada de las moscas; que 'l terreno siga ben sech, y tinga la pendent necessaria pera que los orins s' escorrin per un regueró, y sigan recullits á fi de barrejarlos desseguida ab

los fems. Importa també que la menjadora y 'l lloch ahont se coloca lo farratge no estigan massa elevats, ab l' objecte de que 'ls bous pugan arribar al menjar sense que tingan necessitat de verificar moviments violents de cap. Si 'l sostre no es de roca, llosas ó bé terra impermeable, se coloca en terra una capa grossa de terra grassa, que 's treurá cada tres mesos, reemplasantla ab nova terra ben picada que 's cubreix ab palla pera constituir lo jas ahont deuen descansar los animals. Aquesta terra impregnada d' orins proporciona un excelent adob.

Per cap estil deuen allotjarse crestats en los estables de las vacas. Aquells estables, donchs, en que la peripneumonia haja fet algun estrago per sas malas condicions de construcció y ventilació, no debém vacilar un moment en arreglarlos en lo sentit que acabem d' indicar. Ademés es necessari rebatre las parets de morter y cals, y desinfectar l' aire ab certa quantitat de cloruro, antes d' instalar lo bestiar.

Las preocupacions y 'ls estalvis mal entesos en la construcció y disposició dels estables pera bous, son una de las causas principals que impedeixen la prosperitat de nostres bestiaris. Se diu, al véurels que aquestos no necessitan aire pera subsistir, que poden viure y conservar sa salut en mitx de la podridura, respirant un aire sofocant é impregnat de miasmas infectes. Los propietaris, precis es confesarho, solen ser los primers en aquest deplorable abandono. Es precis que compregan que al entregar á sos masovers estables baixos, estrets é infectes, los condemnan á tenir un bestiar raquítych y malaltís, trayent poch producte de la llet y de la carn, y tenint que verificar contínuos gastos ocasionats per las malalties.

Diguém també dos paraulas respecte á las condicions de una bona cuadra pera 'l bestiar caballar.

Aquesta deu estar situada en un punt sech, de cara á llevant y ben ventilada. La llum deu venir d' enlayre y xocar contra la grupa dels caballs may contra 'ls ulls. Es indispensable ademés una llimpiesa esmerada.

Una cuadra s' anomena senzilla quan no hi ha mes que una sola filera de caballs, y doble quant n' hi ha dos filas. En aquest cas, lo millor es disposar los caballs de modo que sos caps vingan de front á front, pero del tot separats. Donguís als caballs lo far-

ratje sech y la palla sobre una especie de escala horizontal colocada una mica mes amunt del cap, y en la menjadora se 'ls hi tira lo segó, la cibada, etc.

La separació dels caballs en las cuadras se fa per medi d' una pessa de fusta suspesa horizontalment per dos cordas. L' espay necessari per cada caball es de 4^m00 á 4^m50 de llarch per 1^m30 á 1^m50 de ample, ó per 3 ó 4 metres de alt.

¡Quant guanyaria la fortuna de nostres agricultors lo dia que 's posessin en práctica aquestas reformas!—M.

SECCIÓ DE VARIETATS

LA FESTA DE SANT ISIDRO.

La festa de Sant Isidro que alguns socis del Institut agrícola catalá dedican anyalment á son patró se celebrá en la parroquial de Santa Agna lo diumenge dia 15 del corrent á las deu de son matí. Se cantá la missa de Gloria á gran orquesta de D. Anselm Barba, mestre de capella de la propia iglesia. Fou l' orador sagrat lo Rnt. P. D. Joseph Gispert, de las Escuelas Pías, qui ab veu clara y paraula fácil y comprensiva pronunciá un sermó encaminat á demostrar la preponderancia que té la agricultura sobre las demás industrias, com á mare que es de totas ellas, dihent al mateix temps que deu anar agermanada ab la religió y probant que aixó es lo que fá l'Institut agrícola en sas publicacions y ab la festa que cada any li dedica. La concurrencia, que fou nombrosa y escullida, sortí complertament satisfeta del acte, puig tot lo concernent al mateix, fins lo decorat del altar, era apropiat á la diada que 's celebrava.

L' endemá 's cantá la missa de difunts, en sufragi del ánima dels sócis morts, que D. Menció Ferrer soci d' aquella corporació cedí l' any passat per primera volta á la mateixa y que verdaderament es notable y sobre tot lo *Benedictus*, que no deixa res que desitjar, puig té aquell sabor relligiós que sempre deu resplandir en la música d' aquet género.

L' endemá passat, dimars, se verificá lo dia de camp ab que acostuman á celebrar la despedida dels travalls á que 's dedica la corporació durant l' any académich: acte que tingué lloch en la magnífica y pintoresca finca que la Sra. viuda de Ribas posseheix á Mongat. La excursió fou del tot aprofitada, per quant hi hagué temps pera visitar aquella y altres tarronjeredas que l' any passat estavan á punt de desaparèixer á causa de las malalties que atacan dits arbrats, cuydats avuy pel procediment empleat per D. Félix Ferran agricultor de Mollet del Vallés.

En mitx de la natural expansió del dinar servit pel acreditat restaurant Martin ab vins dels socis Srs. Llampallas, Bertran, Duran, Carreras y Puig de Galup, se va sortir á parlar dels travalls que estava fent l' Institut pera la creació d' un Banch agrícola y de la manera de fer estensiva la festa de Sant Isidro als socis de fora: idees que foren molt ben rebudas

per la nombrosa y distingida concurrencia que formava part d' aquella excursió agrícola tan important com profitosa per tots los que hi assistiren y especialment per aquella comarca de la costa de Llevant y totas las demás que 's dedican al conreu del arbre sobredit.

No hi ha pas cap dupte que la quarantena de concurrents quedá plenament satisfeta d' aquella diada tan ben aprofitada.

LA FIRA DE VERDÚ.

Creyém digne de ser conegut lo següent document ó *Pacte* que, per obviar certs inconvenients, se feu en la última fira de Verdú.

«En lo poble de Verdú als vintidos del mes d' Abril de mil vuytcents vuytanta hu, reunits los abaix firmats, tractants en bestia mular y cavallar, residents uns en França, altres en Espanya y altres en los Valls d' Aran y d' Andorra, pero vinguts á aquesta fira que de temps inmemorial se celebra tots los anys, han convingut en lo següent:

Resultant que tots los anys s' anticipa aquesta, essent per consegüent excessiva sa duració, ocasionant perjudicis lo mateix als venedors que, als compradors per excés de gastos que d' ella sobrevenen, atenent á las malas condicions que tenen los corrals, pallas y ayguas pera lo bestiar que vé de França y Piamont, de lo qual resultan malalties que causan la mort d' alguns animals, redundant en perjudici dels interessos dels tractants y també moltas vegadas dels compradors, y á fi d' evitá en lo possible lo exposat y procurar allunyar ó corregir aquets inconvenients, han convingut:

1.er No será permesa l' entrada á cap dels abaix firmats en la fira de Verdú antes del dia 20 d' Abril (s' enten ab lo bestiar), pera que d' aquesta manera pugá finirse en lo vintitres inclusiu, entenentse que no s' obliga la terminació ni 's fixa dia sino pera l' entrada.

2.ⁿ Será condemnat al pago de mil rals lo que verifiqui sa entrada antes del dia prefixat en lo anterior article, sent lliure lo dia de sortida sens responsabilitat y á franca llibertat.

3.er y últim. Si algú caigués condemnat al pago de dita cantitat, se repartirá entre 'ls demás firmants, tenint entés que será jutjat per quatre personas nombradas d' entre 'ls firmants, y per consegüent tindrán que fer las averiguacions degudas.

Verdú, 22 Abril de 1881.

Pere Pich, de Valls.—Melció Benach de Peralta de la Sal.—Anton Morquillo, d' Andorra.—Bonaventura Riberaygua d' Andorra.—Anton Molas (a) Joan Antoni, d' Andorra.—Anton Perez, Huesca.—Jascinto Pequi, Andorra.—Anton Portasis, Huesca.—Bonaventura Arenu.—B. Duran.—Joan Pallarés.—Delouche.—E. Barnola.—Pere Calva, An-

dorra.—Joan Marfany.—Valentí Armengol.—Ramon Yzuel, de Canfranc.—Edmont Juanac, França.—Argenty, França.—Cárles Esteve.—Riba.—Blamch.—Michette.—Francisco Delouche.—F. Portarce Rabadá, —C. Riba, Andorra.—Bonaventura Espanya.—Joan Maestre, Andorra.—Tomás Tuset—Joan Moles, Andorra.—March Sansa.—Joseph Esteve. Sanahuja.—Joseph Pubill, Vilafranca del Panadés.»

NOTICIAS AGRÍCOLAS

CONFERENCIA AGRÍCOLA.—Importantíssima baix tots conceptes fou la que D. Ramon de Manjarrés doná en l' Institut agrícola catalá de Sant Isidro sobre 'l tema *Color natural y color artificial dels vins*. Després de demostrar que dita corporació fou la primera en Espanya que 13 anys enrera doná 'l crit d' alerta per la falsificació dels vins per medi de la fuchsina y sobre la manera de regoneixerla, practicá una série d' ensaigs encaminats á probar las diferencias que existeixen entre 'ls naturals, y 'ls adulterats ab la fuchsina y la tropeolina, coneguda aquesta última en lo comers ab lo nom de *Bordeaux*; segons pogué deduirse de la mostra colorejada que l' Institut agrícola catalá remeté á dit senyor pera l' anàlisis corresponent. Parlá de la *Enocianina* de Carpené, producte de la materia colorant concentrada de la pellofa del rahim en maceració ab l' esperit de vi, de la cual se 'n fa molt d' us avuy pera donar més color á nostres vins; y del método que usa 'l govern d' Espanya pera regoneixer los vins fuchsinats, que reduhí á la més senzilla expressió ab las mateixas tres classes de vins avans citadas, per medi d' una dissolució d' acetat de plom ó sal de Saturno, que es la substancia que s' emplea per ordre gubernativa, y acabá ab una série de consideracions sobre nostres vins, de las bonas qualitats que reuneixen, exitant lo zel dels vinicultors pera que millorant la elaboració natural, pogan sempre tenir sortida y competir en los mercats extranjers.

SUBSTANCIA ANTI-FILOXÉRICA —Dilluns á la tarde assistirem á unas probas que 's practicaren en diferents arbres ab lo *Oli de Roux*. Aquesta composició que porta 'l nom de son inventor, es ja molt coneguda á Fransa, y comensa á serho en nostre país, per quant s' ha ensajat en bastanta quantitat en vinyas filoxeradas del Ampurdá, en algunas hortas y en l' Institut de Alfonso XII ó sia la escola general d' Agricultura que avans portaba lo nom de «La Florida». Fa poch dias que l' inventor estigué entre nosaltres y no 'n passarán gayres que no hi torni á estar, després d' haver anat á Málaga á aplicar dit tractament en la invasió filoxérica de las vinyas de aquella comarca, cridades á desapareixer si ben aviat no s' hi posa remey.

Posaré al corrent á nostres lectors dels resultats que s' obtingan, perquè creyém que es aquesta una qüestió massa important pera que 'n deixém de donar compte minuciosament, ja que no tant sols obra eom anti-filoxérico, sino també com insecticida y regenerador de las plantas, circunstancias totas que 'l fan aplicable en una porció de cassos.

DESCUBRIMENT IMPORTANT.—Segons diu *Le Journal Commercial et Maritime de la Compagnie Generale Transatlantique*, que 's publica á Paris, en lo desert Mojave acaba de verificarse un descubrimient cridat, segons sembla, á produhir una revolució en la viticultura de la Carolina del Sur.

Un sarment empeltat en lo tronch d' una figuera de moro, creix ab tan vigor com si hagués sigut plantat á terra.

Aquest fet se considera de gran importancia, puix sense mes que la ajuda d' una podadora, un sol home podria plantar tota una vinya en un dia. Lo cep rodeja la figuera, enganxantshi, y produheix abundants rahims, que arriban á perfecte estat de maduresa, sense necessitat de rego, adob, ni altre mena de conreu. Se preten, además, que per aquest mateix procediment s' obtindrian d' igual manera satisfactoris resultats en los melons, cohombres y tomatechs plantats dins de la figuera, y clar es que abundant aquesta planta en aquella zona, lo desert de Mojave ha de veurers aixís aviat convertit en un bonich jardí.

GALENDARI DEL PAGÉS

JUNY.

CONREU DELS CAMPS.

Aquest mes y lo següent son los de las segas. Luego de segat lo blat convé llaurar lo rostoll, y si hi ha sahó, sembrar la segona cullita que permeti lo terreno. A ser possible en est mes emprimar los camps de blat, que acaban de segarse y que se deixan descansar un any, convé que la rella enfonzia tot lo possible, y mes que en lo mantornar y tercejear, porque la terra de dalt, que está adobada per l' acció de la atmósfera, passará á ocupar la part baixa, ahont anirán á estendrese las arrels de las verideras plantas. Lo pagés que compren bè los seus interessos, déu preferir cultivar menos terra y ocuparla cada any, á sembrarne molta l'un any per l' altre. Los camps que descansan, sobre ocasionar gastos de jornals y de contribució, no produheixen res y donarian alguna cosa si empleanthi á temps los mateixos, s' ocupessin ab llegums ó ab plantas farratgeras de secá, que sempre serian de resultats, quant menos per mantenir un poch de bestiar en lo hivern.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.